

Gabriela Kaczmarek

Prawnik, Wieloletni Pracownik Urzędu Regulacji Energetyki

Obowiązek przeprowadzenia audytu energetycznego przedsiębiorstwa (AEP)

w świetle aktualnej ustawy o efektywności energetycznej

Audyt energetyczny, a audyt efektywności energetycznej. Audyt energetyczny przedsiębiorstwa jest obowiązującą - od 1 października 2016 r. - procedurą audytową, określoną w ustawie o efektywności energetycznej (wdrażającej do krajowego systemu prawa, zasady wyrażone w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r.). Pojęcie i zakres „audytu energetycznego przedsiębiorstwa” („AEP”), nie jest tożsamy z pojęciem i zakresem „audytu efektywności energetycznej”, a przedstawienie Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki informacji na podstawie audytu efektywności energetycznej, nie oznacza wypełnienia obowiązku przeprowadzenia audytu energetycznego przedsiębiorstwa i zawiadomienia w tym zakresie.

■ Cele audytu energetycznego przedsiębiorstwa

Wyznaczonym ustawowo celem AEP jest przeprowadzenie szczegółowych i potwierdzonych obliczeń dotyczących proponowanych przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej tzw. dużych przedsiębiorców¹

niezależnie od branży wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

Efektywność energetyczna uznawana jest za kluczowy element strategii europejskiej i jeden z najważniejszych elementów służących zrównoważonemu wykorzystywaniu energii pierwotnej.

■ Pojęcie efektywności energetycznej

Efektywność energetyczna to stosunek uzyskanej wielkości efektu użytkowego danego obiektu, urządzenia technicznego lub instalacji, w typowych warunkach ich użytkowania lub eksploatacji, do ilości zużycia energii przez ten

obiekt, urządzenie techniczne lub instalację, albo w wyniku wykonanej usługi niezbędnej do uzyskania tego efektu.

Aktualne unormowanie przewiduje nie tylko obowiązek przeprowadzenia AEP przez każdego dużego przedsiębiorcę, ale także obowiązek zawiadomienia Prezesa URE o przeprowadzonym audycie oraz o możliwych do uzyskania średniorocznych oszczędnościach energii finalnej. Stosowne dane o potencjalnych oszczędnościach energii Prezes URE przekazuje Ministrowi Energii, który - następnie - przekazuje je Komisji Europejskiej. Wymierne korzyści z przeprowadzenia AEP oraz zastosowanych rozwiązań efektywnych

1) **Przedsiębiorcą** w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. poz. 646) jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą. Przedsiębiorcami są także wspólnicy spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej, definiowanej jako zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły.

energetycznie, wykorzystuje zarówno gospodarka, jak i przedsiębiorcy (nie tylko w kontekście ekonomicznym).

■ **Podmioty mające kompetencje do przeprowadzenia audytu energetycznego**

Ustawa o efektywności energetycznej wskazuje, że audyt energetyczny przedsiębiorstwa przeprowadza:

- 1) podmiot niezależny od audytowanego przedsiębiorcy, posiadający wiedzę oraz doświadczenie zawodowe w przeprowadzaniu tego rodzaju audytu;
- 2) ekspert audytowanego przedsiębiorcy, jeżeli nie jest on bezpośrednio zaangażowany w audytowaną działalność tego przedsiębiorcy, na podstawie aktualnych, reprezentatywnych, mierzonych i możliwych do zidentyfikowania danych dotyczących zużycia energii oraz, w przypadku energii elektrycznej, zapotrzebowania na moc.

Audytorzy przeprowadzający AEP, w praktyce weryfikowani są przez „rynek”, bowiem nie mają obowiązku zawodowej przynależności korporacyjnej lub legitymowania się zunifikowanymi uprawnieniami (kwantyfikatorem jest - w zasadzie - subiektywna ocena audytora rozumiana jako jego wiedza i doświadczenie zawodowe).

■ **Obowiązek audytowy**

Audit energetyczny przedsiębiorstwa (przechowywany do celów kontrolnych przez okres 5 lat) zawiera szczegółowy przegląd zużycia energii w budynkach lub zespołach budynków, w instalacjach przemysłowych oraz w transporcie, odpowiadających łącznie za co najmniej 90% całkowitego zużycia energii przez to przedsiębiorstwo i powinien opierać się - o ile to możliwe - na analizie kosztowej cyklu życia budynku lub zespołu budynków oraz instalacji przemysłowych, a nie na okresie zwrotu nakładów, tak aby uwzględnić oszczędności energii

w dłuższym okresie, wartości rezydualne inwestycji długo-terminowych oraz stopy dyskonta.

Mimo prawie dwuletniego okresu obowiązywania ustawy o efektywności energetycznej (z jedną nowelizacją wynikającą z zastąpienia ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, ustawą Prawo przedsiębiorców - w zakresie pojęcia przedsiębiorcy), nadal wiele jest kontrowersji oraz pytań, zamykających

dzenie (WE) nr 761/2001 oraz decyzje Komisji 2001/681/WE i 2006/193/WE - jeżeli w ramach tych systemów przeprowadzono audyt energetyczny przedsiębiorstwa i audyt ten spełnia wymagania prawem przepisane.

Prawodawca zrezygnował z definicji dużego przedsiębiorcy (nie tylko w polskim porządku prawnym). Wykładnia słowna i celowościowa ustawy - Prawo przedsiębiorców, jednoznacz-

”

Odpowiedzialny oraz racjonalny przedsiębiorca posiada stosowne dane i wiedzę, pozwalające na indywidualne dokonanie właściwej oceny czy i kiedy spełnia przesłanki obligujące go (jako tzw. dużego przedsiębiorcę), do przeprowadzenia audytu energetycznego przedsiębiorstwa, czyli wypełnienia obowiązku wyznaczonego treścią przepisów prawnych

się w dążeniu do ustalenia m.in. jaki podmiot i kiedy winien przeprowadzić audyt energetyczny przedsiębiorstwa, a także jakie są konsekwencje prawne nieprzeprowadzenia takiego audytu przez podmiot do tego zobowiązany i nie przekazania Prezesowi URE zawiadomienia w terminie ustawowym.

Zasada statuująca obowiązek przeprowadzania co 4 lata audytu energetycznego przedsiębiorstwa przez dużego przedsiębiorcę, ma charakter względny, bowiem nie stosuje się jej do dużego przedsiębiorcy, który posiada: 1) system zarządzania energią określony w Polskiej Normie dotyczącej systemów zarządzania energią, wymagań i zaleceń użytkownika lub 2) system zarządzania środowiskowego, o którym mowa w art. 2 pkt 13 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS), uchylającego rozporządzenia

nie pozwala jednak określić, iż **tzw. duży przedsiębiorca**, zobowiązany do przeprowadzenia audytu energetycznego przedsiębiorstwa, w trybie art. 36 ust. 1 cyt. ustawy o efektywności energetycznej, jest przedsiębiorca, który nie jest kwalifikowany jako mikroprzedsiębiorca, mały przedsiębiorca i średni przedsiębiorca².

W tym miejscu warto podać przykład i poglądowo zaznaczyć, że jeśli przedsiębiorca od 1 stycznia 2018 r. zatrudnia średniorocznie ponad 250 pracowników i utrzyma to średnioroczne zatrudnienie w 2019 r., to kwantyfikatorem obowiązku sporządzenia audytu energetycznego przedsiębiorstwa

² Prawo przedsiębiorców (które od 30 kwietnia br. zastąpiło ustawę o swobodzie działalności gospodarczej), wprost wskazuje, że średni przedsiębiorca to przedsiębiorca, który w co najmniej jednym roku z dwóch ostatnich lat obrotowych spełniał łącznie następujące warunki: a) zatrudniał średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz b) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz z operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 50 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 43 milionów euro, i który nie jest mikro ani małym przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy

będzie zatrudnienie pracowników w roku 2018 i 2019, więc audyt energetyczny przedsiębiorstwa winien być przeprowadzony przez tego przedsiębiorcę (z dołożeniem należytej staranności, jako kategorii w którą wkomponowana jest stosowna wiedza fachowa i doświadczenie), niezwłocznie w 2020 r.

Warto też w tym miejscu wyjaśnić, że średnioroczne zatrudnienie dotyczy zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty pracowników (określanego w kodeksie pracy jako osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, powołania, mianowania, wyboru lub spółdzielczej umowy o pracę) i bez uwzględnienia osób przebywających na urloпах macierzyńskich, ojcowskich, rodzicielskich i wychowawczych, a także zatrudnionych w celu przygotowania zawodowego czy wykonujących powierzone przez przedsiębiorcę zadania na podstawie umów cywilnych.

Kryterium dwóch ostatnich lat obrotowych - analogicznie - dotyczy obowiązku przeprowadzenia przedmiotowego audytu, biorąc pod uwagę drugie kryterium odnoszące się do obrotu netto lub sumy aktywów bilansu.

Podkreślenia wymaga formuła wzięcia pod uwagę wyłącznie przedsiębiorców i oddziałów wykonujących działalność gospodarczą na terenie RP (bez uwzględniania osób zatrudnionych i kryterium obrotu netto oraz sumy aktywów bilansu osiągniętych w oddziałach europejskich placówek danego przedsiębiorcy), jak również formuła wymagania przez ustawodawcę systemu zarządzania energią zgodnego z polską normą krajową (pozostającą w zgodności z normą europejską).

Zasadne jawi się zwrócenie uwagi na obowiązek audytowy w kontekście tytułu prawnego do nieruchomości objętej audytem energetycznym przedsiębiorstwa (własność, posiadanie: najem dzierżawa) poprzez ocenę „całkowitego zużycia energii przez to przedsiębiorstwo”³⁾, a także zaznaczenie, iż utra-

ta statusu tzw. dużego przedsiębiorcy w ciągu 4 lat aktualności audytu energetycznego przedsiębiorstwa wyłącza obowiązek przeprowadzenia kolejnego audytu.

Audyt energetyczny przedsiębiorstwa przeprowadzony przed dniem wejścia w życie ustawy o efektywności energetycznej, ale nie wcześniej niż przed dniem 5 grudnia 2012 r., i spełniający jednocześnie aktualne wymagania ustawowe, został uznany przez ustawodawcę za wypełnienie przez tzw. dużego przedsiębiorcę obowiązku prawem przepisanego. O przeprowadzeniu takiego audytu należało jednak zawiadomić Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie cyt. ustawy.

Podmioty stosujące prawo - w tym przedsiębiorcy - dokonują wykładni przepisów prawa na własną odpowiedzialność i ryzyko, natomiast organy administracji publicznej czynią to w szczególności w toku konkretnego postępowania.

Odpowiedzialny oraz profesjonalny przedsiębiorca posiada stosowne dane i wiedzę, pozwalające na indywidualne dokonanie właściwej oceny czy i kiedy spełnia przesłanki obligujące go (jako tzw. dużego przedsiębiorcę), do przeprowadzenia audytu energetycznego przedsiębiorstwa, czyli wypełnienia obowiązku wyznaczonego treścią przepisów prawnych.

Duży przedsiębiorca ma ustawowy obowiązek zawiadomienia Prezesa URE o przeprowadzonym audycie energetycznym przedsiębiorstwa albo o przeprowadzonym audycie energetycznym przedsiębiorstwa w ramach systemu, o którym mowa w art. 36 ust. 2 ustawy o efektywności energetycznej - w terminie 30 dni od dnia jego przeprowadzenia.

Do zawiadomienia należy dołączyć adekwatną i poprawną informację o możliwych do uzyskania oszczędnościach energii wynikających z rzetelnie oraz fachowo przeprowadzonego audytu energetycznego przedsiębiorstwa.

■ Sankcje finansowe za przekroczenie przepisów

Karze pieniężnej podlega ten, kto nie przeprowadza audytu energetycznego przedsiębiorstwa. Nie przewidziano sankcji za niedochowanie trzydziestodniowego terminu zawiadomienia Prezesa URE o przeprowadzonym audycie, co może wskazywać na termin instrukcyjny (a nie zawity) w przepisach materialnych.

Karę pieniężną wymierza Prezes URE, w drodze decyzji a jej wysokość nie może być wyższa niż 5% przychodu ukaranego przedsiębiorcy, osiągniętego w poprzednim roku podatkowym.

Ustalając wysokość kar pieniężnych, o których mowa w art. 39 ust. 1 przywołanej ustawy, Prezes URE uwzględnia zakres naruszeń, powtarzalność naruszeń oraz możliwości finansowe ukaranego podmiotu.

Prezes URE może odstąpić od wymierzenia kary pieniężnej, o której mowa w art. 39 ust. 1 ustawy o efektywności energetycznej, jeżeli zakres naruszeń jest znikomy, a podmiot zaprzestał naruszania prawa lub zrealizował obowiązek, zanim Prezes URE powziął o tym wiadomość.

□

3) Zob. art. 37 ust. 2 pkt 2 ustawy o efektywności energetycznej